

OVERZICHTS - KAART

LEEWARDEN
REDUZUM

HOE LEG JE IETS VAST WAT ZICH NIET VAST LAAT LEGGEN?

Amsterdam-Noord is de bakermat van het creatief maatschappelijk initiatief, zo dachten wij. Twee jaar lang zwervend door Nederland: van kleine dorpjes in Friesland tot aan een bloemkoolwijk aan de grens van Nijmegen. Van de krimpde mijnregio tot booming Eindhoven, en van de calvinistische Drechtsteden tot muzikaal Twente. Ze maken duidelijk dat het maatschappelijk initiatief overal is. Wellicht niet overal met dezelfde bravoure, maar minstens zo effectief. ENSCHEDE

Ervaren stadmaker Floor Ziegler heeft het, mede op verzoek van het Ministerie van Binnenlandse Zaken, tot haar missie gemaakt om initiatieven verder te helpen, nieuwe initiatiefnemers te stimuleren hun ideeën in praktijk te brengen en gemeenten bewust te maken van de waarde van creatief en maatschappelijk initiatief. Stichting DOEN heeft Floor ondersteund in het uitvoeren van deze missie. Collega Simon van Dommelen stuurt af en toe bij en reflecteert op de processen die zich afspelen in de diverse dorpen en steden waar de wandelingen naar toe voeren. Buitenstaanders hebben het voordeel dat ze de lokale processen kunnen overzien en zonder belang snel het vertrouwen kunnen winnen. Dat is van waarde bij onze interventies, naast de schat aan ervaring met projecten in Amsterdam. En natuurlijk helpt de bravoure van Floor een handje. Zolang het lokaal initiatief daar voordeel van heeft. Want projecten worden pas succesvol door de passie en energie van de initiatiefnemers zelf.

De publicatie die we hebben beloofd aan het Ministerie vraagt het onmogelijke: hoe leg je iets vast wat zich niet laat vastleggen. Initiatieven horen bij de praktijk, bij doen. Het zijn processen zonder kop en een staart. Voortdurend wordt er bijgestuurd, zijn er nieuwe impulsen, ideeën, deelnemers, die weer anderen inspireren en projecten op een hoger plan brengen. We weten hoe het is om lange projectplannen te schrijven die vervolgens in een la verdwijnen, omdat pas onder de mensen blijkt wat écht effectief is. Ontwerpers Renee Scheepers en Anne van Strien wisten wel raad met dit dilemma en hebben onze flarden van verhalen, anekdotes, tips, schema's en beelden vertaald in een vijftal stadskaarten. Kaarten die een beetje doen denken aan die van de avant-gardisten van het Situationisme, niet gebaseerd op enige geografische logica, maar op het gedrag en emoties van

mensen en de inspiratie van plekken. Het is een plattegrond om initiatiefnemers wegwijs te maken in hun eigen ambities, dromen en talenten, door te tonen hoe wij deze weg de afgelopen jaren zelf hebben afgelegd. Het geeft handvatten om beter overweg te kunnen gaan met angst, belemmerende instituties of kritische medebewoners. Andersom tonen de kaarten aan overheden en andere instituties waar al die misverstanden en dat onbegrip bij bewoners toch vandaan komt. "Ja we weten het wel, we moeten maatschappelijk initiatief faciliteren. Maar hoe dan?"

Soms stellen we dan een wedervraag. Waarom ben je achter je bureau een ander persoon dan thuis? Zijn het de opgelegde targets, urenstaatjes, wetboeken of beleidsnota's? Waarom zijn die er eigenlijk? Een directeur vergunningen had zelf de oplossing voor zijn eigen vakgebied: "Ik wil handelen in de geest van de wet, niet naar de letter van de wet." Regels zijn er om mensen te beschermen tegen uitwassen. Door dat doel zelf centraal te stellen blijkt ineens van alles mogelijk. Hij zal zelf niet half beseffen hoeveel impact hij daarmee heeft gehad op initiatieven in zijn Stadsdeel.

Belemmeringen zijn er ook bij initiatiefnemers. Zo vonden we veel angst, soms zelfs afkeer, voor de gemeente. De ivoren toren van het gemeentehuis heeft een deur en die staat wagenwijd open. Soms is het een doolhof, maar geluisterd wordt er altijd. Zo kon het gebeuren dat op één bijeenkomst een ambtenaar verzucht dat er zoveel leegstand is waarna vijf minuten later een kunstenaar klaagt over het gebrek aan ruimte. Belangen overlappen vaker dan je denkt.

Oplösungen om steden tot bloei te brengen liggen soms bijzonder voor de hand. Vertrouwen en verbinden zijn onze sleutelwoorden waarmee die vanzelfsprekendheid kan worden bereikt. We weten het, het is makkelijker gezegd dan gedaan en ook wij vallen regelmatig en moeten dan weer opstaan. Maar volg het pad dat Floor heeft afgelegd en je gaat er vanzelf in geloven.

HET KANTELPROCES

De processen uit ons onderzoek kunnen worden verklaard aan de hand van een schema waarin twee werelden tegenover elkaar staan, met een hiërarchische verhouding. Tussen enerzijds stedelijke instituties uit de zogenaamde systeemwereld en anderzijds de leefwereld van bewoners en initiatiefnemers. De polarisering vinden we terug in termen als structuren, contracten, procedures, regelingen etc. die aan systemen zijn toe te rekenen. En aan de andere kant de dynamiek van de leefwereld, met flexibiliteit, vrijheid, toevalligheden en spontaniteit. Het is denken versus doen, vastleggen versus loslaten en de theorie versus de praktijk. De termen bottom-up en top-down laten zich hierin teruglezen en houden de hiërarchie in stand. Instituties zijn vergeten dat zij dienstverleners zijn van de samenleving en daardoor niet boven, maar naast mensen zouden moeten staan. Burgers tonen wantrouwen en zetten zich steeds meer af tegen instituties. Onze aanpak is gericht op een kanteling op basis van gelijkwaardigheid. Kwartiermakers of verbinders hebben de rol om beide werelden dichter bij elkaar te brengen.

PROCESSTAPPEN

1. Een onbevangen **verkenning** van de stad start offline. Onderneem stadswandelingen zonder plan of richting. Laat je leiden door observaties op straat en vooral de mensen die je ontmoet.
2. Deel je ervaringen en houd lokale stakeholders een spiegel voor. Organiseer spontane gesprekstafels met alle belanghebbenden. Door het **gesprek** over de verhalen van de straat en ideeën van ondernemers komt de dialoog op gang. Geef iedereen het woord en zorg dat er een vervolgspraak wordt gemaakt.
3. Tijdens deze bijeenkomst of in vervolggesprekken wordt snel duidelijk wie de **kwartiermakers** zijn. Zij worden de trekkers van het nieuwe initiatief.
4. Door de nieuwe ontmoetingen, inspiratie van binnen en buiten en de betrokkenheid van creatieven ontstaat het **initiatief als vanzelf**. Probeer daarin zo min mogelijk te sturen.
5. **Start direct** met de uitvoering. Geen omvangrijke planvorming dus. Gaandeweg vormt het project zich verder en wordt het verrijkt met kennis en ervaring.
6. **Whatsapp-groepen** en Facebook-pagina's zijn ideaal om mensen blijvend te **verbinden**. Let op: niet iedereen is verbonden met sociale media. Zorg ook op andere manieren voor zichtbaarheid en inclusiviteit.
7. Het is belangrijk om institutionele partijen te **inspireren** en vanaf het begin te betrekken in het proces. Zij zijn nodig in de uitvoering en moeten vertrouwen krijgen.
8. **Samen op reis** gaan in de **bus** om inspiratie op te doen is een effectief middel om leefwereld en systeemwereld bij elkaar te brengen, vertrouwen te winnen, en de dialoog rond iets positiefs te starten.
9. Bouw een **gemeenschap**. Roep mensen op vanuit de inhoud en enthousiasme om betrokken te zijn. Spreek mensen aan op hun talent en interesses. Rollen worden vanzelf bepaald door natuurlijke selectie.
10. Laat het proces zo **organisch** mogelijk verlopen. Voorkom sturing en zorg dat betrokkenen vanuit een intrinsieke motivatie en eigen kracht deelnemen.
11. Tot slot: **Vier** je successen! Zodat het initiatief voor anderen zichtbaar wordt en kan groeien.

En soms loopt het anders. Deze processtappen en de volgorde ervan zijn niet in beton gegoten. Zet jezelf niet klem in een structuur, maar surf mee op de golven van het proces.

OVERZICHTSKAART

Laat je gidsen door maatschappelijke en creatieve initiatieven uit het hele land. Deze wegwijzer voor stadmakers geeft een overzicht van de belangrijkste lessen uit de praktijk. De herkenbare processtappen bij initiatieven, de eigenschappen van een succesvolle kwartiermaker, en tips & tricks voor initiatiefnemers en instituties om je weg te vinden in het complexe spel van het stadmaken.

Deze kaart is onderdeel van een reeks stadskaarten en één overzichtskaart die het verhaal laten zien van een stad door de ogen van Floor Ziegler en de mensen die de stad 'maken'.

ZAANSTAD

HARDERWIJK

DEVENTER

APELDOORN

ENSCHDE

ZOETERMEER

ALBLASSERDAM

DORDRECHT

NIJMEGEN

EINDHOVEN

HEERLEN

MAASTRICHT

MET DANK AAN

er zijn er nog veel meer

Natalie Burgers, Ali Rabarison, Maurice Cramer, Raymond Lunes, Yvonne Remmen, Anneke Sipkens, Safka Overweel, Nina Tellegen, Renee Scheepers, Anne van Strien, Vincent Kompier, Vincent Offermans, Bart Temme, Milena Mulders, Geert Pizlo, Otto van der Meulen, Sjoerd Bootsma, Patricia Klomp, Agnes Bakker, Tjitske Kiemel, Eileen Blackmore, Masja van der Ven, Heleen Kerkhof, Jurjen van der weg, Gerike Ritsema, Sjoerd Feitsma, Isabelle Diks, Henk Deinem, Masja Ottenheim, Ifor Schrauwen, Dominique van Dijk, Suzanne Verhoeven, Lotti Hesper, Robis Koopmans, Corina de Jong, Linde de Jong, Rick Naaktgeboren, Eva Roggeveen, Rinette Reynvaan, Piet Sleeking, Jeroen Laven, Joost Weerda, Piet Hekker, Natalie Vink, Alcuin Olthof, Willem Crebolder, Thierry Limonet, Robin Paalvast, Denise van de Ketterij, Teus van Kooten, Ger Reemers, Huug Albias, Hans Erkens, Saskia van Eck, Sheby Hogenbirk, Roos Schreuder, Hannah van der Snoek, Dorien Zandvliet, Twan Pastoor, Niels Bijl, Regina Hilhorst, Audry Hoemaker, Wilja Jurg, Winnie en Han Westendorp, Kelly Hammers, Els Hulscher, Mirjam Berning, Jeroen Hatenboer, Eelco Eerenburg, Angela Verkuijlen, Jorine de Bruijn, Janneke Wijdeveld, Jeroen Bomers, Jan ten Dam, Gerard van Bruggen, Martin Paul Neys, Margreet Hertenberg, Kees Zoon, Anne Marie Nannen, Marian Hooijman, Bert Frings, Renske Helmer-Englebert, Bert Velthuis, Martijn Wubbolts, Martijn Willems, Kim Sniijders, Albert Dedden, Bart Folmer, Ulrike Quade, Frank van Unen, Harry Zwieters, Jos Haarman, Jan Jaap Kolkman, Judith Pelgrom, Bas van Kinsbergen, Saskia de Man, Arnoud Beens, Duco Stuurman, Carola Janssen, Tim van Wanroij, Hans Passenier, Pieter-Paul van de Wouw, Ceas Donkers, Mary-Ann Schreurs, Harm Jan van Schaik, Adèle Reiss, Doesjka Majdandzic, Wiel Waelen, Job Kuhkamp, Sjoerd van Capelleveen, Joanne Zwart, Egbert Fransen, Quirine Winkler, Chris Keulemans, Jaap Schoufour, Hettie Politiek, Johanna de Schipper, Rob Post, Oktay Aslan en uiteraard alle andere inspiratoren, kwartiermakers, (voormalige) bestuurders, ambtenaren van Amsterdam (Noord) en Nederland, teveel voor op deze kaart...

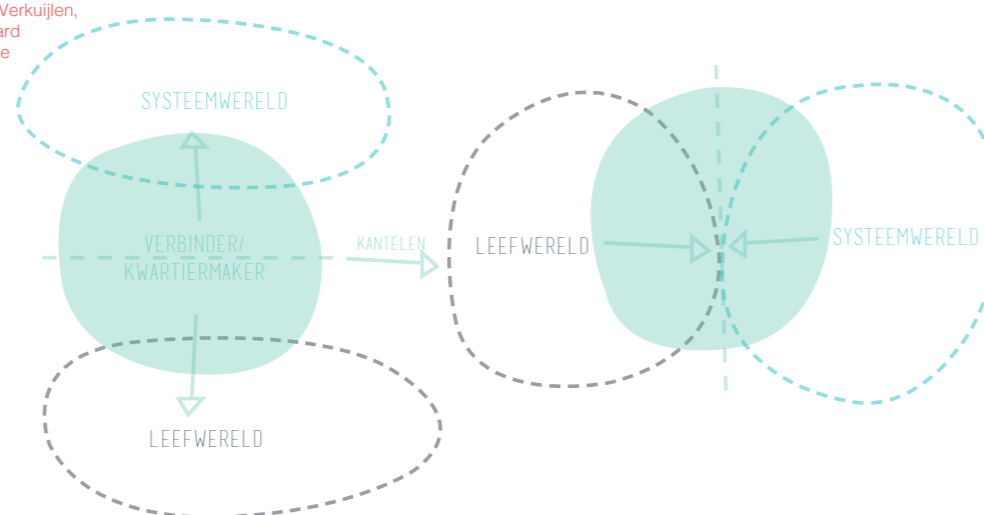
redactie:
Simon van Dommelen,
Floor Ziegler

teksten:
Simon van Dommelen,
Floor Ziegler, Vincent
Kompier e.a.

ontwerp:
Anne van Strien &
Renee Scheepers

STICHTING
DOEN

NATIONALE
POSTCODE
LOTERIJ

Raymond Lunes van Agenda Stad begreep als geen ander dat een stad niet achter een bureau wordt gemaakt. Dat je daarvoor in het land moet zijn in interactie met stedelingen zelf. Zo liep hij een dag met ons mee, zonder agenda, om te leren wat initiatiefnemers tegenkomen op hun pad. Helaas is Raymond plotseling overleden waardoor wij deze bijzondere ambassadeur van het maatschappelijk initiatief bij het Ministerie van Binnenlandse Zaken moeten missen.

TIPS VOOR DE INITIATIEFNER

- Maak onbevangen **wandelingen** door het gebied. Stel jezelf open voor wat je ziet, hoort en voelt. Spreek willekeurig mensen aan en laat je door hen leiden, niet door een route vooraf.
- Eerst doen, dan regelen. Het is makkelijker om achteraf iets te herstellen dan vooraf iets voor mekaar te krijgen. De energie en creativiteit van het moment levert het meeste op.
- Blijf niet te lang hangen in plannenmakerij en gesprekken. Maak het initiatief, of een deelproject, zo snel mogelijk concreet, zodat het resultaat nieuw enthousiasme kan oproepen en draagvlak voor het vervolg.
- Durf te vragen. Overwin elke schroom om mensen te benaderen. De angst dat mensen niet op jouw vraag zitten te wachten is bijna per definitie ongegrond.
- Ben bescheiden. Zet anderen op een voetstuk en gun hen het eigenaarschap van het idee. Dat vergroot de betrokkenheid en inzet van de deelnemers.
- Zorg voor een open communicatie. Het algemeen belang gaat altijd voor op het individueel belang. Verplaats je in het belang van je gesprekspartner.
- Vertel **verhalen** en anekdotes. Deze zijn effectiever om mensen en instituties te inspireren en te overtuigen dan cijfers.
- Organiseer de ontmoeting. Neem je bezoekers serieus en maak ze blij met de locatie, het gezelschap, de entourage, het eten, het programma etc.
- Verbind verschillende doelgroepen van alle niveaus en achtergrond met elkaar. Bijvoorbeeld met programmering. Laat ze elkaar inspireren en verrijken.
- Benader alle stakeholders uit de omgeving. Of ze positief of negatief staan tegenover het initiatief maakt niet uit. Sta open voor iedereen, probeer je in te leven en de kracht en talenten van deze mensen te ontdekken. Ga daar verbindingen mee aan.
- Ben je bewust van je eigen achtergrond. De meeste initiatiefnemers zijn hoogopgeleide, kosmopolitische stedelingen. Voorkom dogma's en haal andersdenkenden binnenboord.
- Zet je niet af tegen de gemeente, ook al ben je van mening dat je veel onrecht wordt aangedaan en is dat misschien feitelijk zo. De gemeente moet veel belangen dienen. Vraag niet om vertrouwen, maar geef vertrouwen. Dat zal zich vroeg of laat uitbetalen.
- Zorg voor een vast aanspreekpunt (partner in crime) binnen de gemeente die door de gehele organisatie kan bewegen en zaken voor mekaar krijgt. Regel het mobiele nummer van de wethouder.
- Doe waar je goed in bent en verzamel mensen om je heen die kunnen wat jij niet kan. Bijvoorbeeld iemand die de regels snapt, fondsen kan werven of toegang heeft tot specifieke doelgroepen.
- Omarm de chaos. Chaos geeft ruimte voor dynamiek en vernieuwing. Initiatiefnemers die om kunnen gaan met organische processen zullen het verst komen. Sturing geef je in het proces zelf, met lichte duwtjes en interventies.
- Heb oog voor doelgroepen die niet vanzelf meekomen. Zij hebben vaak niet het netwerk, de middelen of organisatiekracht om zelfstandig actief te worden. Een bottom-up initiatiefnemer draagt (zo zegt het woord) verantwoordelijkheid voor de onderkant van de samenleving.
- Laat je niet leiden door angst, durf buiten de lijntjes te kleuren.

TIPS VOOR OVERHEDEN EN INSTITUTIES

- Creëer ondefinieerbare ruimte: leegstaand vastgoed, vrij (bewoners)budget, regelvrije zones, vrij te besteden uren voor ambtenaren etc. Door minder vast te leggen wordt de kans op innovaties vergroot en kan beter geanticipeerd worden op spontane initiatieven en behoeftes uit de samenleving.
- Produceer geen papier, bezoek initiatieven in de wijk en lift daar op mee.
- Faciliteer de ontmoeting met 'het veld'. Zorg voor een gelijkwaardig gesprek. Bij voorkeur informeel, op neutrale grond. Laat de **gesprekstafels** zoveel mogelijk organiseren door de initiatiefnemers zelf.
- Vind de kwartiermakers en vraag wat ze nodig hebben. Stel je onafhankelijk op voor initiatiefnemers uit de eigen stad of omgeving. Alles wat je zoekt is aanwezig, als je het maar wilt zien.
- Financier de kwartiermaker en niet de geijkte routes (lees: grote adviesbureaus). De kosten voor een kwartiermaker verdienen zich terug door een veelvoud aan vrijwillige inzet en het aangeboorde netwerk.
- Benut de kracht van de samenleving door mensen op hun talenten en creativiteit aan te spreken. Reken af op het resultaat, niet op de professionaliteit van het projectplan.
- Zorg dat er naast de kwartiermaker ook intern een medewerker is die een vergelijkbare rol heeft. Deze 'interne verbinder' durft grenzen te doorbreken, kan dwars door de organisatie bewegen en heeft korte lijntjes naar de juiste mensen, intern en extern.
- Organiseer bestuurlijk mandaat. Bestuurders kunnen rugdekking geven om buiten gebaande paden te treden.
- Laat het enthousiasme van het initiatief doorsijpelen van de frontlinie in de organisatie naar de uitvoering (beheer, vergunningen, handhaving etc.). Veel initiatieven lopen daarop vast.
- Toon lef en geef vertrouwen. Bijvoorbeeld om het proces te starten voordat alles geregeld is. Daarmee worden langdurige procedures vermeden en kan beter worden geanticipeerd op behoeftes uit de omgeving en de dynamiek van de markt. Gaandeweg kan alsnog worden bijgestuurd.
- Verwar onzekerheid niet met risico. De uitkomst van een maatschappelijk initiatief is vaak uiterst onzeker, maar de kosten, en daarmee de risico's, zijn minimaal. Bovendien ontstaat er draagvlak om problemen op te lossen.
- Stel zo min mogelijk randvoorwaarden en criteria. Elke nieuwe voorwaarde leidt tot verminderd enthousiasme. Loslaten maakt energie los.
- Handel in de geest van de wet, niet naar de letter van de wet. Vergunningen zijn er om burgers en ondernemers te beschermen. Als er geen of minder bescherming nodig is, bijvoorbeeld doordat bewoners zelf initiatiefnemer zijn, is dat aanleiding om de regels op te rekken.
- Geef **sleutels**. Leegstaand vastgoed heeft geen waarde. Neem dat principe letterlijk en stel het beschikbaar aan initiatiefnemers. Dat komt (de waarde van) het vastgoed zelf en de omgeving ten goede.

EIGENSCHAPPEN KWARTIERMAKERS

DE INSPIRATOR

De inspirator bekijkt en benadert alles vanuit enthousiasme en het positieve. Er zijn alleen maar kansen, problemen zijn uitdagingen. De kwartiermaker heeft een natuurlijke uitstraling waarmee enthousiasme bij anderen wordt opgewekt. Hij of zij is een verhalenverteller die met goede voorbeelden en anekdotes mensen kan overtuigen. Niet macht, maar idealisme is de drijfveer.

⚠ Pas op dat niet alle aandacht alleen naar jou uitgaat.

DE CREATIEVELING

Creativiteit is een belangrijke eigenschap voor de kwartiermaker die slimme oplossingen bedenkt voor maatschappelijke vraagstukken. Hij of zij heeft veel oog voor (artistieke) kwaliteit. Dat leidt tot waardering en respect van en voor de doelgroep.

⚠ Kwaliteit is bij een laag budget vaak het kind van de rekening.

DE NIEUWSGIERIGAARD

De nieuwsgierigaard toont veel interesse in zijn of haar omgeving, maar is vooral geïnteresseerd in mensen. In hun drijfveren, passies, ideeën. De kwartiermaker kan goed luisteren en heeft een neus voor talent. Zintuigen staan permanent open. Belangrijk is bewustzijn over het eigen referentiekader.

⚠ Door grenzeloosheid kan de kwartiermaker zichzelf verliezen en de focus kwijtraken.

DE DURFAL

Zelfvertrouwen is onontbeerlijk voor een succesvol kwartiermaker. Durf te vragen. Aan de vreemdeling op straat, de makelaar in het pak, de wethouder, de potentiële sponsor. Lef is nodig om iets te kunnen bereiken, om grote groepen te mobiliseren en om buiten gebaande paden te durven treden.

⚠ Zelfvertrouwen mag niet leiden tot arrogantie, bescheidenheid siert de kwartiermaker.

DE VERBINDER

De verbinder past zich als een kameleon aan aan de omgeving en speelt in op de belangen van de gesprekspartner. De kwartiermaker stelt zich open en bezit de natuurlijke kwaliteit om mensen bij elkaar te brengen als bemiddelaar of bruggenbouwer. Er wordt geen enkel onderscheid gemaakt in achtergrond, leeftijd of status. De verbinder kent alle belangen, weet hoe de lijnen lopen en speelt daarop in. Empathisch vermogen is hierbij een belangrijke karaktereigenschap.

⚠ Door zich belangeloos op te stellen kan de verbinder 'onzichtbaar' worden.

DE DIENENDE LEIDER

De dienende leider loopt niet voor de kudde uit, maar er achter. De kwartiermaker heeft zicht op het proces en kan zo nodig bijsturen. Niet door iets te regelen, maar door aandacht te geven, te coachen of te prikkelen. De kwartiermaker is bescheiden en zet anderen in de spotlights, niet zichzelf. Maak anderen eigenaar van jouw idee, geef ze het gevoel dat ze het zelf hebben bedacht. Laat zoveel mogelijk los en neem de regie als dat nodig is.

⚠ De dienende leider kan overvleugeld worden door een sterke persoonlijkheid.

DE DOENER

Doen is het nieuwe denken. Je kan eindeloos brainstormen over een idee, maar door direct van start te gaan groeit het concept, het enthousiasme en de gemeenschap vanzelf. Overleg alleen als dat leidt tot concrete stappen. De doener is praktisch ingesteld en heeft of zoekt een oplossing voor elk probleem.

⚠ Voor sommige partijen, zoals vergunningverleners, kan dit te snel gaan.

ALI RABARISON - VAN DER LAAN MAURICE CRAMERS

- oorspronkelijke opdrachtgevers Ministerie van Binnenlandse Zaken

Wat een geweldig plan was dat; wandelen door Nederland, op zoek naar bewonersinitiatieven en deze tot resultaten te brengen. Voor ons, rijksambtenaren, een spannende manier om te vernemen waarom op de ene plek een buurt- of stadsinitiatief van de grond komt, en waarom dat ergens anders niet lukt. En wat is de magic van Floor en Simon om door barrières heen te breken? Bij een overheidsopdracht hoort onvermijdelijk het maken van een eindrapportage. Door de vormgeving en inhoud zijn Floor en Simon erin geslaagd om - voorbij beleidstaal - een publicatie te maken, die niet alleen door bestuurders en ambtenaren moet worden gelezen, maar die inspirerend is voor iedereen die actief is in zijn woonomgeving.

CEES DONKERS

- (ex-)ambtenaar Gemeente Eindhoven

Tijdens mijn loopbaan als ambtenaar bij de gemeente Eindhoven mocht ik als 'stoute ambtenaar' een initiërende en ontwerpende rol hebben in het transformatieproces in de stad. Door het creëren van creatieve broedplaatsen maak ik ruimte voor het behoud van de kwaliteit van talenten en de verbinding met de zich vernieuwende maatschappij. Zij vormen het BRAINFIELD van een nieuwe toekomst. Mijn advies: elke stad heeft behoefte aan creatieve bestuurders die ruimte willen geven aan dit soort innovatie en aan 'guerrilla' ambtenaren die durven op of soms wel eens over de grens te gaan. Via de stadsambassades kunnen we nu de handen ineenslaan en leren van elkaar. Mijn rol in dit proces is die van verbinder waar ik - ook nu na mijn pensioen - graag mee door ga. Essentieel is 'bescherming van bovenaf' om op een andere manier te werken. Ook moet je jonge mensen betrekken bij het stadmaken. Studenten zijn echt goud in je stad. Mensen beseffen dat niet. Als je een studentenstad bent kun je de stad uitstekend als laboratorium gebruiken!

ANNEKE SIPKENS

- directeur Stichting DOEN

Stichting DOEN vindt creatieve en dynamische ontmoetingsplekken in een stad van grote sociale waarde. Van een leegstaand boerderijtje in Nijmegen tot een leegstaand winkelpand in Leeuwarden; uiteenlopende initiatieven in hun eigen context, maar beiden een warme, verrassende tweede huiskamer van de buurt. Opgezet door bevlogen initiatiefnemers die het lef hebben iets te betekenen voor de buurt en gedreven zijn om bewoners dichterbij elkaar te brengen. Deze ontmoetingsplekken inspireren, stimuleren ondernemerschap, faciliteren contact en talentontwikkeling. DOEN is er trots op dat ze een aantal initiatieven die op deze stadskaarten worden genoemd ondersteunt en op deze manier de samenleving een stukje leefbaarder en mooier kan maken.